

M O N I T O R 2004

pilotné testovanie maturantov

Slovenský jazyk a literatúra

Test Sj-4

forma A

Test je určený maturantom v SOŠ, SOU a ZŠ
v triedach s vyučovacím jazykom maďarským.

© (2004) Štátny pedagogický ústav
EXAM®, Bratislava

Ukážka 1
Husle

Najklasickejšim zo štvorstrunových sláčikových nástrojov sú husle, ktoré sú zo všetkých týchto nástrojov najvyššie ladené. Do Európy sa dostali okolo 10. storočia a ďalších päť storočí sa neustále vyvíjali a zdokonaľovali. V 16. storočí začali husle dostávať dnešnú podobu pod rukami veľkých talianskych lutnistov a husliarov. Najznámejší z nich bol Antonio Stradivari. Podľa husiel sa vytvárali aj všetky ostatné sláčikové nástroje.

Husliam je venované množstvo hudobných diel a sotva nájdeme skladateľa, ktorý by si vo svojej tvorbe nebol na husle spomenul. Všetci umelci považovali husle za kráľa nástrojov, lebo v orchestrálnej súhre i v sláčikovom kvartete sú naozaj vedúcim nástrojom.

(Oriente, Angeli: Prvé stretnutie s hudbou, str. 58 – 60)

01 Ako sa nazýva človek, ktorý riadi symfonický orchester?

- (A) primáš   (B) dirigent   (C) riaditeľ   (D) kapelník

02 Frazeologické spojenie *hrať druhé husle* sa používa vo význame

- (A) mať v niečom podradnú úlohu.   (B) mať v niečom vedúcu úlohu.
(C) hrať na husliach z bazáru.   (D) hrať v orchestri na menej kvalitných husliach.

03 V ktorej z možností sú všetky slovné spojenia napísané gramaticky správne?

- (A) husľový virtuóz, v symfonickom orchestri
(B) ciklická orchestrálna skladba, rytmická hudba
(C) dirigentské pulty, gytarové sólo
(D) syntetická hudba, cimbalová kapela

04 Ako sa nazýva klasické hudobno-dramatické dielo so spievanými dialógmi?

- (A) kabaret   (B) veselohra   (C) opera   (D) koncert

05 Ako sa jedným slovom nazýva hudobné teleso, ktoré tvorí súbor hudobníkov interpretujúcich hudobné diela?

06 Napíšte tvar slova *husle*, ktorý patrí na zakryté miesto v nasledujúcej vete:

Dôležitosť [zakryté miesto] rástla ruka v ruke s vývojom inštrumentálnej hudby.

07 Vypíšte z prvého odseku ukážky 1 jednu radovú číslovku.

08 Napíšte tvar slova *vyvinutý* v 3. stupni, ktorý patrí na zakryté miesto v nasledujúcej vete:

Husle patria k [zakryté miesto] štvorstrunovým sláčikovým nástrojom.

Ukážka 2

L. R.: „Túžili ste niekedy zahrať si aspoň raz v živote niektorú zo známych postáv klasických divadelných hier?“

B. F.: „Nemal som nikdy ani vysnívanú postavu, ani hru. Rád sa nechávam novým scenárom prekvapovať. A hľadám v ňom niečo, na čom sa dá stavať. Pre mňa je najzaujímavejšie hľadanie postavy. To je tajomné. Pri skúšaní môžem zmeniť postavu zo dňa na deň. Môže ma inšpirovať partner, režisér. Najradšej skúšam, reprízy už nie sú pre mňa až také zaujímavé. Divadlo je kolektívne dielo a na hotovom tvare sa už nič podstatné nedá meniť.“

(Pravda, 6. 10. 2003, upravené)

09 Ako sa volá doslovné zopakovanie výpovede nejakej osoby?

- (A) priama reč   (B) nepriama reč   (C) umelecká reč   (D) polopriama reč

10 Aký slohový útvar predstavuje ukážka 2?

- (A) správa   (B) interview   (C) úvodník   (D) komentár

11 Ako sa volá autorka píšuca scenáre?

- (A) scenáristkyňa   (B) scenáristka   (B) scénistka   (D) scénická autorka

12 V ktorej z možností sú všetky slová napísané správne?

- (A) partneri, režiséri, scény, kolektívy   (B) partneri, režiséri, scéni, kolektívi
(C) partnery, režiséry, scény, kolektívy   (D) partneri, režiséry, scéni, kolektívy

13 Utvorte od slovesa *stavať* tvar, ktorému zodpovedajú nasledujúce gramatické kategórie:
1. osoba, jednotné číslo, prítomný čas, oznamovací spôsob.

14 Vypíšte z ukážky 2 jednu príslovku času.

15 Ako sa nazýva druhé a ďalšie predvedenie nejakého umeleckého diela?

16 Ako sa nazýva záves oddeľujúci hľadisko od javiska?

Ukážka 3
Kyslík

Reportáže, rozhovory či články na aktuálne témy môžeme nájsť v časopise Kyslík, ktorý už šiesty rok vychádza na Strednej zdravotníckej škole na Strečnianskej ulici. Väčšina z nás si možno myslí, že na zdravotníckych školách sa žiaci učia len odborné veci. Opak je však pravdou! Niektoré študentky sa okrem pichania injekcií, prípravy infúzií či podávania liekov venujú aj mimoškolskej aktivite, ktorou je i vydávanie stredoškolského časopisu. Tvorcovia časopisu sa s podporou vedenia školy snažia priniesť čitateľom najhorúcejšie informácie zo života školy i mimo nej. Časopis spočiatku vydávali len na pár stránkach, postupom času sa však vypracoval na 46-stranový trojmesačník. Aj keď je Kyslík „robený na kolene“, každoročne sa umiestni medzi prvými v celoslovenskej súťaži stredoškolských a vysokoškolských časopisov ŠTÚROVO PERO.

(Petržalské noviny, 6. 6. 2003)

17 Do ktorého z uvedených jazykových štýlov sa zaraďuje text ukážky 3?

(A) publicistický	(B) administratívny
(C) náučný	(D) umelecký

18 Vo vete *Časopis spočiatku vydávali len na pár stránkach* je slovo *pár* použité vo význame

(A) na dvoch stránkach.	(B) na mnohých stránkach.
(C) na troch stránkach.	(D) na málo stránkach.

19 V ktorej z možností sú všetky číslovky napísané správne?

(A) na štyridsiatich šiestich stranách	(B) na štyridsiatych šiestich stranách
(C) na štyridsiatich šiestich stranách	(D) na štyridsiatych šiestich stranách

20 Ktoré z nasledujúcich slovných spojení je napísané gramaticky správne?

(A) bez sestričkynej injekcie	(B) bez sestričkinej injekcie
(C) bez sestričkiněj iniekcie	(D) bez setričkininej injekcie

21 Ako sa nazýva časopis, ktorý vychádza raz za týždeň?

22 Nahradte v slovnom spojení najhorúcejšie informácie podčiarknuté slovo vhodným synonymom.

23 Napíšte v nasledujúcej vete číslovku 7 slovom v správnom tvare:

Náš školský časopis sa na celoslovenskej súťaži umiestnil medzi prvými 7.

24 Napíšte ženskú podobu slova *zdravotník*.

Ukážka 4
Vzdialený príbuzný

„Z koľkých osôb sa skladá tvoja rodina, Janko?“ pýta sa učiteľ.
 „Prosím, sme štyria. Otecko, mamička, ja a jeden vzdialený príbuzný.“
 „Keď je niekto vzdialený príbuzný, tak ho do rodiny nepočítame.“
 „Ale veď je to môj brat.“
 „A prečo potom hovoríš, že je to tvoj vzdialený príbuzný?“
 „Keď on sa priženil do jednej rodiny na Kanárskych ostrovoch.“

(Minikrížovky, 2/2003)

25 Ako sa nazýva krátky príbeh z každodenného života, ktorého náplň je nevšedná a vyvoláva smiech?

- (A) bájka   (B) anekdota   (C) balada   (D) veselohra

26 Manželka Jankovho brata (z ukážky 4) je Jankovej matke

- (A) nevestou.   (B) neterou.   (C) svokrou.   (D) švagrinou.

27 Ktorá z nasledujúcich viet má správny slovosled?

- (A) Ja by som nechcel sa priženiť na Kanárske ostrovy.
 (B) Ja by nechcel som sa priženiť na Kanárske ostrovy.
 (C) Ja na Kanárske ostrovy priženiť by som nechcel sa.
 (D) Ja by som sa nechcel priženiť na Kanárske ostrovy.

28 V ktorej z nasledujúcich možností je správne napísané osobné privlastňovacie zámeno?

- (A) s tvojími príbuznými   (B) bez vaších príbuzných
 (C) s mojím príbuzným   (D) k naším príbuzným

29 Ako sa jedným slovom nazýva slávnostný obrad, pri ktorom sa dvaja ľudia stanú právoplatnými manželmi?

30 Napíšte správny tvar zámena *môj*, ktoré patrí na zakryté miesto v nasledujúcej vete:

Kamarát Peter pôjde navštíviť ██████████ brata na Kanárske ostrovy.

31 Utvorte zo slov *nový* a *manžel* jedno slovo označujúce dvojicu ľudí, ktorí práve uzavreli manželstvo.

32 Ako sa volajú interpunkčné znamienka, ktoré sa používajú na vyznačenie vlastnej priamej reči vo vete?

Ukážka 5

Európske výstavy psov pútajú tradične záujem odbornej i laickej verejnosti z celej Európy. Slovenská kynologická jednota dostala možnosť zorganizovať Eurodogshow v roku 2003, čo je pre kynológov v Slovenskej republike nielen uznaním ich práce, ale aj veľkou výzvou. Kynologické podujatie celoeurópskeho významu sa na Slovensku uskutoční prvýkrát v histórii v priestoroch bratislavského Výstavného a kongresového centra Incheba.

33 V ktorej z možností sú všetky slová napísané správne?

- (A) Slovenské národné múzeum, Bratislavské hudobné slávnosti, Betliarsky kaštieľ
- (B) slovenské Národné múzeum, bratislavské Hudobné slávnosti, betliarsky Kaštieľ
- (C) Slovenské Národné Múzeum, Bratislavské Hudobné Slávnosti, betliarsky kaštieľ
- (D) Slovenské národné múzeum, bratislavské Hudobné slávnosti, Betliarsky kaštieľ

34 V ktorej z možností je správne uvedený význam slova *kynológia* z ukážky 5?

- (A) vedecká disciplína zaoberajúca sa chovom mačiek
- (B) zobrazovanie pohybu fotografickými obrazmi nasledujúcimi rýchlo za sebou
- (C) chorobný strach zo psov a mačiek
- (D) vedný odbor zaoberajúci sa chovom psov

35 Frazeologické spojenie *nebude zo psa slanina* sa používa vo význame

- (A) zlé sa nezmení na dobré.
- (B) aj prešibanca stihne trest.
- (C) nie vždy je zlý ten, čo nadáva.
- (D) nik si ho nevšíma.

36 V ktorom z nasledujúcich slovných spojení sa uplatňuje rytmické krátenie?

- (A) páví chvost
- (B) európske výstavy
- (C) slovenský kynológ
- (D) pútavé podujatie

37 Vypíšte z ukážky 5 sloveso, ktorému zodpovedajú uvedené gramatické kategórie: 3. osoba, množné číslo, prítomný čas, oznamovací spôsob, nedokonavý vid, činný rod, jednoduchý tvar.

38 Rozdeľte na slabiky slovo *kongresového*. (Každú slabiku napíšte do osobitnej skupiny políčok, oddelených pomlčkami.)

39 Vypíšte z prvej vety ukážky 5 jeden nezhodný prívlastok.

40 Vypíšte z ukážky 5 jednu zlučovaciu spojku.

Ukážka 6
Stará dievka a čert
(úryvok)

Kde bolo, tam bolo – bola raz jedna stará dievka. Rodičia by ju boli radi vydali za mladi aj desať ráz, ale vtedy nechcela ísť za nikoho. Keď ostarela ako hríb, bola by pristala vydať sa za hocikoho, ale vohľachi viac neprichodili.

„Chod' si už teraz sama muža hľadať, keď si ho chceš mať,“ povedali jej rodičia. Zobrala sa a šla. Stretol ju čert.

„Kdeže ideš, dievka moja, kde?“ opýtal sa jej tento.

„Idem si hľadať muža,“ riekla dievka.

„A veď keď je tak, pod' ty za mňa! Jednako ty naposled prídeš na moje chodníky.“

„Za teba pôjdem, bo tebe dá sa každý,“ vraví. „Nech si ma čert vezme! A ty vraj máš peňazí ako pliev; nuž by to bolo doparoma, ak by si nemal z čoho ženu vychovať.“

(Ľudová rozprávka)

41 Slovné spojenie *za teba pôjdem* je v ukážke 6 použité vo význame

(A) pôjdem za tebou.	(B) postavím sa za teba.
(C) vydám sa za teba.	(D) pôjdem namiesto teba.

42 V ktorej z možností je správne uvedený význam slova *vohľachi* z ukážky 6?

(A) pytači	(B) kamaráti	(C) starí mládenci	(D) paholci

43 Ľudová múdrosť *Katarína na blate, Vianoce na ľade* je

(A) porekadlo.	(B) pranostika.	(C) príslovie.	(D) hádanka.

44 Ľudová slovesnosť sa pôvodne šírila

(A) ústnym podaním.	(B) písmom.
(C) knihami.	(D) rádiom.

45 Vypíšte z prvej vety ukážky 6 tie slová, ustálené slovné spojenia, ktoré sú typické pre ľudové rozprávky.

46 Do akého literárneho druhu zaraďujeme ľudové rozprávky?

47 Ako sa spravidla končia ľudové rozprávky?

48 Vypíšte z ukážky 6 jedno oslovenie.

Ukážka 7**Andrej Sládkovič: *Marína****(úryvok)*

*Slovensko mladé, rodisko moje
 aj mohyla mojich kostí!
 V tebe mám pekných obrazov dvoje
 a dvoje veľkých lúbstí!-
 Ako je krásna tá moja deva,
 aká k nej lúbst' vo mne horieva:
 tak ty a k tebe, otčina!
 Ako tys' pekná, krajina moja,
 ako mladistvosť milá mi tvoja:
 tak pekná, milá Marína!*

- 49** Ktoré z nasledujúcich slov vyjadruje vzťah básnika k rodnej zemi podľa ukážky 7?
 (A) sklamanie   (B) žiarlivosť   (C) smútok   (D) vlastenectvo
- 50** V ktorej z možností je správne uvedená štruktúra rýmu prvých štyroch riadkov ukážky 7?
 (A) a a b b   (B) a b c b   (C) a b a b   (D) a b b a
- 51** Ktoré z uvedených slov má opačný význam ako slovo *láska*?
 (A) závisť   (B) nenávisť   (C) návosť   (D) nemilosť
- 52** Obrazné pomenovanie *mohyla mojich kostí* je v ukážke 7 použité vo význame
 (A) hrob.   (B) socha.   (C) hrozba.   (D) kolíska.
- 53** Z koľkých veršov sa skladá ukážka 7?
- 54** Ako sa nazýva zvuková zhoda slabík na konci veršov?
- 55** Do akého literárneho smeru sa zaraďuje tvorba Andreja Sládkoviča?
- 56** Aký cit vyjadruje básnik vo svojej básnickej skladbe *Marína*, z ktorej je ukážka 7?

Ukážka 8
Ivan Stodola: Jožko Púčik a jeho kariéra
(II. dejstvo, 7. výstup)
 (úryvok)

Jožko: Prišli ste vyšetrovať; nadnes už mám toho dost.

Predsedníčka: Uspokojte sa, nie vyšetrovať.

Jožko (ešte vždy sa trasie): Tak, čo chcete? Ja som nekradol.

Predsedníčka: Pán Púčik, prichádzam v mene nášho spolku Humanitas, ktorý – ako veľmi dobre viete – zaoberá sa duševnou a sociálnou starostlivosťou.

Jožko: Ja sa vás bojím, vy ste ma vyhнали.

Predsedníčka (veľmi sladko, pomaly, vládne a milo): Ale veď je to celkom iné. Vtedy ste boli naším úradníkom; dnes je náš pomer celkom iný. Tým, že ste vo väzení, stali ste sa prípadom, o ktorý sa nám prichodí podľa stanov starať... S radosťou preplneným srdcom vám oznamujem, že náš užíšný výbor sa rozhodol rozprestrieť nad vami svoju ochrannú ruku a že ste v protokole dostali číslo 980.

Jožko: Ach, bože, a kto ma naznačil?

57 Aký bol účel návštevy pani predsedníčky?

- (A) Prišla Púčikovi ponúknuť zamestnanie.   (B) Chcela zistiť, kto je zlodej.
 (C) Prišla Púčikovi ponúknuť pomoc.   (D) Prišla Púčikovi ponúknuť slobodu.

58 Slovo *vyšetriť* je v ukážke 8 použité vo význame

- (A) zistiť zdravotný stav.   (B) zistiť pravdu.
 (C) usvedčiť páchatela.   (D) vzniesť obvinenie.

59 Ktorý z nasledujúcich spisovateľov patrí k predstaviteľom slovenskej drámy?

- (A) Margita Figuli   (B) Ladislav Ballek   (C) Ján Solovič   (D) František Hečko

60 V ktorej z nasledujúcich možností je správne uvedené zamestnanie ženy, ktorá v divadle alebo kine pomôže nájsť návštevníkom ich miesta?

- (A) uvádzačka   (B) sprievodkyňa   (C) biletárka   (D) šatniarka

61 Do akého literárneho druhu zaraďujeme dielo, z ktorého je ukážka 8?

62 Ako nazývame dramatické alebo filmové dielo, ktorého podstatou je komickosť a cieľom je vyvolať smiech?

63 Ako sa nazýva rozhovor medzi dvoma alebo viacerými postavami v divadelnej hre?

64 Dej ukážky 8 sa odohráva vo väzení. Napíšte jedno synonymum tohto slova.